

סוכן
להודות
סוכני רבינו
אליעזר פאפו
זע"א, מח"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת ויקרא תשפ"ג

ויקרא פרשתי רמז הכתוב (איכה ג' לט) "מה יתאונו אדם הי גבר על חטאיו נחפשה דרכינו ונחנקוה" מה יתאונו ויצטער בתת אל לבו שאדם חטא ועם כל זה אדם נשאר חי, וגבר הוא התרנגול כמו קרא הגבר (סוכה פ"ה מ"ד) שוחט אותו על חטאיו, מוכרח שהטעם הוא כדי שיתן אל לבו אם בן נחפשה דרכינו ונחנקוה שלא לחטוא עוד.

ויען שעקר הפסוק של הקרבן תלוי במחשבת הלב למסר נפשו על קדשת השם, אם בן מצינו תקנה אף בזמן שאין בית המקדש קיים על ידי זכייה זו בלב שלם ונפש חפצה. ועוד תקנה שניה על ידי עסק התורה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות קי.) על פסוק זאת התורה לעולה וכו' כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכו'. ועוד תקנה שלישית מה שאמרו רבותינו ז"ל (קידושין מ.) מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה שנהיה חושקים ומתאווים מתי יבוא לדינו ונעשנה. ועוד תקנה רביעית וגדולה היא מה שאמר הכתוב (משלי כא ג) "עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח" שהיא גדולה מן הקרבנות.

ואפשר זה רמז הכתוב "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", מן הראוי היה שההקדשה יהיה מכם ואף על פי שהקדוש ברוך הוא חס עליכם וצוה להקריב מן ההקדמה מן הקרבן ומן הצאן, בקצת הלב תלוי מלתא "תקריבו את קרבנכם" שתחשבו שכל הנעשה בהקדמה היה ראוי להעשות בכם ותמסרו עצמכם על קדשת השם.

וכי תיקא התייבח בזמן שבית המקדש קיים, "אם עולה קרבנו מן הקרבן" בזמן שעלה ונסתלק קרבנו מן הקרבן מה נעשה? לזה אמר יש תקנה "זכר" זכר בלב המחשבה שאתם חושבים על הקרבן אבל צריך "תמים" מחשבה מעמקא דלבא בלב שלם ונפש חפצה וזה חשוב פאלו יקריבנו, ועוד תקנה "אל פתח אהל מועד" עסק התורה מעלה עליו הכתוב כאלו "יקריב אותו", ועוד תקנה "לרצונו" מחשבה טובה רק צריך מעמקא דלבא [מעמק הלב] "לפני ה'" ויחן לבות וכליות. ועוד תקנה "וסמך ידו" שיהיה סומך נופלים במתנת ידו וזו היא "על העולה" למעלה מן הקרבנות וקנה לבו בטהור כי "נרצה לו לכפר עליו", וכי תיקא אם בן מה לעם כי יבכו על חסרון המקדש והקרבנות אחר כי יש תקנה? אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקם.

או נאמר "אם עולה קרבנו מן הקרבן", שנסתלקו הקרבנות, יש לנו בלי זון להלחם עם שונאיו והיא הצדקה אשר מקרבת האלה, דבתיב (ישעיהו א כז) "ושביה בצדקה" (שבת קלט.), והיא צדיקה רבה לכפר עון בכל זמן, וכל שכן בימי החגים ומועדים ששולחנו מלא דשן, ואי איהו חדי ולא חדי למסבני ענשיה סגי, כמו שהאריכו בזה בזה הקדוש (יתרו פח:), וכל שכן וקל והמר בהג הפסח שהיו זמן האלה, וכשיצאו ושראל ממצרים ברתו לעשות חסד זה עם זה (תנא דבי אליהו רבה פ' כב), ולכן תקנו לומר בלי פסח כל דכפין יתי ויכול, וצריך להקדים לעשות דמקמי ליה למעבד למען לא ינקש באמרי פיו באמרו כל דכפין והדלת סגרו. ואף על פי שאינו יכול להספיק לעניים די מחסורם אשר יחסר להם, על כל פנים יועיל להיות להם התחלה לצדך המועד, וההוצאה הזאת שהיא לצדך העניים נבחר ומעלה יותר מכל מה שמוציא לצדך עצמו, ויועיל בזה שבפסח שהעולם נדון על התבואה (ראש השנה פ"א מ"ב), ועלה זכרוננו לטובה לפני ה'.

וזה אמרו "זכר", אותיות ז"ן ב"ך ר"ש, שיש בדינו בלי זון שיתן ככפו מתנת ידו לך. "תמים" - נקי מן הגזל, כי הקדוש ברוך הוא "שונא גזל בעולה" (ישעיהו סא ח), וזה אמרו "יקריבנו", ואפילו אם לא יספיק לכל צרכו, "אל פתח אהל מועד", "אהל" לשון אור כמו "בהלו נרו" (איוב כט ג) שיהיה לו פתח והתחלה מזיו המועד. וזה מה שיקריב אותו לתת לעני, גודם שיהיה עולה זכרוננו לרצון לפני ה' לטובה ולברכה כשדניו על התבואה, "וסמך ידו על ראש", מה שסומך לרש היא "העולה" על כל הוצאותיו, וגם ונרצה לו לכפר עליו, שמכפרת, דבתיב (דניאל ד כד) "ותטאף בצדקה פרק".

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן ההקדמה מן הקרבן ומן הצאן תקריבו את קרבנכם. אם עולה קרבנו מן הקרבן זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'. וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו". (א ב-ג)

והנה יש להבין ענינו הקרבנות, במה יתראה בהקדמתו המה לקרבן, האם חפץ ה' בעולות. ויותר מזה יש להבין מאמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות נה.), שבזמן שאין מזבח שולחנו של אדם מכפר עליו. ואנב נראה ניקא מלתא בטעמא [דרך אנב נאמר טעם הדרך], למה עשה ה' ככה שיצטרף האדם לאכל ולשתות כדי שיהיה לו קיום בגופו, ולקבוצה נראה כי הנה טוב מאד היה אם לא היה מצטרף לזה, ובאות נפשו ישאף רוח וממנו יהיה פרנסתו, ועל ידי זה לא היה צריך להפסיד חזון יקר הערך מאחר שאין ביניהם משא ומתן ולא אכילה ושתיה וכדומה, והיה פנוי יותר לעבד את השם.

והפתרון לכל זה אהד הוא, והוא בהקדים מה שפתבו מהמקבלים (שער המצות פ' שמיני, חסד לאברהם מעין ד כז), שבחטא אדם הראשון נפלו ניצוצי הקדשה בעמקא דתהומא רבה, ומשם עולים מודום לצומח ומצומח לחי ומחי למדבר, והברור הוא על ידי תורה ומצות ועל ידי הקרבנות ועל ידי אכילה ושתיה, כשעושה הדברים לשם פועלים.

ועל פי האמור נבוא לכלל באור, והוא, שבזמן עתה עור כי תבת "אדם" היא מיתרת, או תבת "מכם" היא מיתרת. ועוד, "מן ההקדמה", ניהא שנקט "מן", אבל בני בקר וצאן פרושי קא מפרש והנה ליה למימר [פרוש מפרש והנה לו לומר] מן ההקדמה בקר וצאן. ועוד, "את קרבנכם" מיתר.

הנראה שבא לרמז למה שאמרנו, והוא: "אדם" הוא אדם הראשון חטא ונפלו ניצוצי הקדשה, והתקון הוא להקריב קרבנות שעל ידם עולים הניצוצות הקדושים שהם חלקים מחלקי הנשמות, ובסבת אדם הראשון "כי יקריב מכם" מעצמותכם "קרבן לה'" שיעלו ויתקברו למקום הקדש, וזה יהיה "מן ההקדמה מן הקרבן מן הצאן", ורמזו בתבת "מן" נוטריקון - מעלה ניצוצות, ועל ידי זה תקריבו את קרבנכם, עצמות רוחניות שלכם.

התייבח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שחבר מקדש ואין קרבן מאי תקנתיה? עשה הברור על ידי אכילתו של אדם.

וזה אמרו "אם עולה קרבנו מן הקרבן", שעלה ונתבטל קרבנו של הקרבן שאין בית, "זכר" נוטריקון - ז"ה ב"ך, שכן אמרו בעלי רשומות טעם לקריאת האיש שם זכר על נוטריקון ז"ה ב"ך, שבא וקברו עמו (נידה לא:). אבל לזה צריך תנאים כדי שיכפר עליו. האחד, תמים בלא מום, שלא יהיה שום דנדוד אסור מאכלות אסורות או גזל או בלא ברכה וכדומה. ועוד, "יקריבנו אל פתח אהל מועד", דברי תורה על השלחן (ע' אבות פ"ג מ"ג). ועוד, "יקריב אותו לרצונו לפני ה'", שימשך ידו מלאכל באמצע סעודתו דבר שהוא לרצונו וערב לחכו ונחשב לו לתענית (בעלי הנפש להראב"ד שער הקדשה). ועוד צריך "וסמך ידו", לסמך ביד העניים שלא יהיה שולחנו מלא דשן ושלחן העני ריקם. ועוד, "על ראש העולה", שלא יזוז מראשו ודעתו חסרון העולה, הרבן בית המקדש, שאף על פי שאכלנו ושתינו, הרבן ביתה לא שבתנו. ובקיום כל התנאים הללו, ונרצה לו לכפר עליו, שולחנו של אדם מכפרת.

אי נמי טעם בעקר על קבלת הקרבן לכפר עליו הוא כי עקר הכפרה הוא לב נשבר ונדבה ו"זבחי אלקים רוח נשברה" (תהלים נ"ט), וזה כפאשר האדם יתן אל לבו שכל אשר נעשה בהקדמה היה ראוי לעשות בו כי "הנפש החוטאת היא תמות" (יחזקאל יד ח) אלא שהקדוש ברוך הוא ברב חסדו לא יחפץ במות המת ואמר יביא קרבן ויתכפר על ידי שיכנע לבבו הערל ולא ישוב לבסלה עוד. כמו שאמרו (לבוש אר"ח סי' תרה) בטעם הכפרות נעבד יום הכפורים שיכנו שמקבל עליו ארבע מיתות בית דין אשר דונקתן נעשה בתרנגול, דחנק בצוארו להוציא הסימנים לחוץ והוא חנק ואחר כך שוחט והוא הרג, ומשליך אותו לארץ הוא סקילה ומתהבה אותו באור הוא שרפה,

"נפש כי תחטא ומעלה מעל ביהוה וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת

יד או בגזל או עשק את עמיתו" (ה, כא)

ידוע חמור עון הגזל עד שאמרו (סנהדרין קח.) שלא נחתם גזר-דינם של דור המבול אלא על הגזל. וכל זמן שגזל בידו אין תפלתו נשמעת (שמות רבה כב, ג) ומאכילים אותו לעולם הבא גחלי רתמים וצריך לחזור בגלגול כדי לשלם. והודעתני הן קתיב בקנטרס אורות אילים (שמו"ר לב, ג) מעשה נפלא שארע בימי הרב ושאל בעלי-שם טוב שבא אחד בגלגול סוס והיה עובד בכל כחו כדי לשלם את חובו. ויש שכתבו על מאמר רבותינו זכרונם לברכה שאמרו (יומא פה.) שעל עברות שבין אדם לחברו אין יום-הכפורים מכפר עד שירצה את חברו, שרצונם לומר שאפלו עברות שבין אדם למקום אין נמחלין עד שישב את הגזלה וירצה את חברו. וחבל על דמשתכחין שנעשה להם הגזל כהתר מחמת שעשו לו שנוי השם, ובשם חריפות וקריצות והשתדלות וקראוהו, ונתן הודאות לאל על אשר עשה והצלית. וכמה מיני גזל הם שדשו בהם רבים נזכיר מקצתם, השומע ישמע והחזל יחדל ועליו תבוא ברפת טוב. זה יצא ראשונה, מנהג רע ומר שנמצא בעולם, שהאיש אשר מטה ידו ואין לו נכסים רבים כרצונו או שנתרשש לגמרי, מה עושה, הולך לערי אדום, בגון וינ"א, ויניצ"א, ליפסיק"ה ובדומה, ולקח סחורה מרבה בהקפה עלי-מנת שלא לשלם או לוקח מבני עירו ואחר-כך מראה שנשבר, ועל-ידי שחד לשופטי ארץ עושה מה שרוצה ואחר ימים עלי-כרחם שלא בטובתם מתרצים הבעלי-חובות לעשרים למאה או שלשים למאה. ואם יאמרו על איש אחד שיצא באמצע הדרך וגזל את העוברים בשם לסטים וקרא ואחת דתו להמית אלבא דכלי עלמא, וכשנדקדק עושה אלה גרע טפי מהלסטים הזה מכמה פנים. א' שמהלסטים אדם יכול להשמר. ועוד, שהלסטים לא קבל טובה מזה האיש שגזלו, אבל כשלוזה רשע על מנת שלא לשלם נמצא שהוא כפוי טובה ומשלם רעה תחת טובה לאיש אשר האמינו וגמל עמו חסד והלנהו, וקתיב (משלי יז, יג) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו. ועוד, שהלסטים אינו גונב אלא ממוזן וזה גונב ממוזן ודעת הבריות. ועוד, שנוגעל דלת בפני לויים ובהדי הוצא לקי ברבא (ב"ק צב.). ועוד, שהלסטים אם יתפסוהו שלם ישלם ויהא לוקה ומשלם, לא כן זה שבכח שופטי האליל ליכול ולחדי ממוזן חברו ויעשה מה שלבזו חפץ והבעל-חוב יראה וקעס שניו יחרק ונקם ואין לו מושיע רק ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש (משלי כב, כג). ומעיד אני שהרבה אנשים ראיתי שעשו כזה ונתקיים בהם מקרא שכתוב (ירמיה יז, יא) עשה עשר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל. ואפלו מה שהיה בידם נאבד מהם, כי כך היא המדה, בא זה ואבד את זה, מלבד ענשו השמור לו לעולם הבא.

סדר תהנינים

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין מד:): לעולם יקדים אדם תפלה לצרה, ואין צרה כצרת הקצור ומעוט בעבודת ה' יתברך שמו. לכן על כל צרה שלא תבוא על הנפש פי תחטא ומעלה מעל בה', כי צרה זאת היא מר ממנות, יקדים תפלתו, אולי יתעשת האלקים לו ומצא כדי גאלתו, כי באמת אמרו: גדולה תפלה לפני ה' השומע תפלת כל פה ברחמים, וכגון אגן יתמי דיתמי כי דלוננו מאד וחסרנו כל טוב, אין לנו אלא להשען על אבינו שבשמים שהוא מתרצה ברחמים, ומי פה' אלקינו בכל קראנו אליו, כל תפלה כל תחנה, כל שבן שמבקש על חפצי שמים שעל זה נאמר (ההלים פא יא): "הרחב פיך ואמלאהו" (ברכות נ.).

ונחי שמצד אחד המבקש על חפצי שמים צריך להיות מצער נפשה ברחמי טובא, כי לפי גדלתו הטובה ששואל שאין ערוף אליה, צריך זכות גדול לזכות לה, אבל מצד אחר כבר כתב בספר החסידים (סימן קל"א) שפיון שקל חפצו ורצונו לעשות רצון אבינו שבשמים, הקדוש ברוך הוא ממלא רצונו אף אם אינו כדאי, ועוזרו על דבר כבוד שמו.

הקדמת ודוי הרטה

רק אגיד לדור את אשר כתב מזה"מ אלשיך זכרונם לברכה (דברים ג בט), שלא יתחיל אדם תכף בסדר תפלה לומר: יהי רצון מלפניך כך וכך, כי יקצף האלקים על קולו ויאמר: על מה שמכת לבוא אל המלך ולהתחנן לו, ולא תבוש ולא תכלם מאשר הכעסתו על פניו, ובכך טרפין לו תפלתו על פניו. לכן טרם כל תפלה כל תחנה, תחלת דברי פיהו יהיה ודוי חרטה, וישפך שיחה, ידרש סליחה, ואחר יגש לבקש בקשתו ולשאל שאלתו.

לב נשבר ודמעות. לשון רבים. הזכרת זכות אבות ודוד המלך

ועוד זאת הגדתי את אשר כתב מזה"מ אזולאי זלה"ה (דבש לפי מערכת ת' אות כ), שבדי שתהיה תפלת היחיד מקבלת, צריך שתהיה בלב נשבר ונדכה ובדמעות, אשר שערי דמעה לא ננעלו, ובלשון רבים. ונזכיר בה זכות אבות וזכות דוד המלך עליו השלום (שם מערכת ת' אות ט), אולי יש תקנה שתהא תפלתו רצויה ומקבלת.

פרקי אבות

אורות פלא פרקי אבות
ליקוט מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א
על מסכת אבות

אורות אלים

ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א
בהוצאה מפוארת עם ציונים
מקורות והוספות רבות.

להשיג בחנויות הספרים
ובפלאפון 052-7674242

